

การสร้างสังคมคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในตำบลช่องสะแก จังหวัดเพชรบุรี
Creating a Moral Society with Cultural Capital in Chong Sakae Subdistrict

Phetchaburi Province

นวรรัตน์ ประทุมตา*

Nawarat Pratomta

ณัชชานุช พุ่มทอง**

Nutchanuch Phumthong

วีรวัฒน์ จันทรัตนะ*

Weerawat Chantarattana

ทงศ์ จันทะมาตย์**

Thanong Chanthamat

อรรถาพ มณีเต็ม***

Attapap Maneetoem

ศิริวรรณ แดงฉ่ำ****

Sirawan Dangcham

Received : December 24, 2024

Revised : March 6, 2025

Accepted : April 17, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี 2) พัฒนาชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี 3) พัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี 4) พัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี และ 5) สร้างศูนย์การเรียนรู้ สังคมคุณธรรม ด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

*อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Lecturer in Faculty of Education Phetchaburi Rajabhat University

**อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Lecturer in Faculty of Humanities and Social science Phetchaburi Rajabhat University

***อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Lecturer in Faculty of Management Science Phetchaburi Rajabhat University(Corresponding Author)

e-mail: attapap.man@mail.pbru.ac.th

****อาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Lecturer in Faculty of Agriculture Technology Phetchaburi Rajabhat University

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัยคือ ตำบลช่องสะแก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มสกุลช่างเมืองเพชร กลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ กลุ่มผู้ผลิตขนมหวาน วัฒนธรรมจังหวัด นักวิชาการ ผู้นำชุมชน พระภิกษุ กรรมการวัด และโรงเรียนวัดพระรูป เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า 1) การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมในด้านการกินอยู่ สกุลช่างเมืองเพชร และ วรรณกรรมเรื่องเล่า สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม 4 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และความกตัญญู 2) การพัฒนาชุมชนต้นแบบประกอบด้วย การสร้างภาคีเครือข่ายทุนทางวัฒนธรรม การสร้างความร่วมมือในการเชื่อมโยงให้เกิดวงจรห่วงโซ่คุณค่าและสร้างมูลค่าให้ทุนทางวัฒนธรรม โดยการสร้างตราสัญลักษณ์ของชุมชน และการประสานความร่วมมือในรูปแบบการแบ่งปันความรู้ ภูมิปัญญาในการผลิตและสร้างข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อสร้างมาตรฐานเบื้องต้นของผลผลิตที่เกิดขึ้นในชุมชน 3) การพัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้วัดเป็นพื้นที่สร้างสรรค์คุณธรรมที่สะท้อนทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านการกินอยู่ สกุลช่างเมืองเพชร และวรรณกรรมเรื่องเล่า โดยการพัฒนาเนื้อหาสื่อสร้างสรรค์ที่สะท้อนคุณธรรม ประกอบด้วย เหนือเบก เพลงพวงมาลัย หนึ่งตะลุง และบทบรรยายธรรมะ ภาพสะท้อนคุณธรรม ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความกตัญญูโดยแทรกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของชุมชนลงในเนื้อเรื่อง 4) การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม โดยพัฒนาต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่า ผลการบูรณาการหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและผลการพัฒนาสื่อคุณธรรมจริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี สามารถสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบคุณธรรม จำนวน 20 โรงเรียน และผลการประเมินการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรม และภูมิคุ้มกันด้านการดำเนินชีวิต การกินอยู่ของนักเรียนสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร และ 5) การสร้างศูนย์การเรียนรู้ สังคมคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี โดยจัดทำหมุดหมายคุณธรรมด้วยการใช้ตราสัญลักษณ์คุณธรรมของชุมชนช่องสะแกเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงชุมชนวัดและโรงเรียน สื่อถึงคุณธรรม 4 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และความกตัญญู ที่สอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรมด้านการกินอยู่ สกุลช่างเมืองเพชร และวรรณกรรมเรื่องเล่า จากการวิจัยพบว่าทุนทางวัฒนธรรมเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนแต่ละพื้นที่มีความลุ่มลึกแตกต่างกัน แต่ละพื้นที่ควรมีการรวบรวมทุนทางวัฒนธรรมของตนเองเพื่อสืบสานไปยังคนรุ่นใหม่ผ่านสื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย

คำสำคัญ : สังคมคุณธรรม / ทุนทางวัฒนธรรม / สื่อสร้างสรรค์คุณธรรม / ศูนย์การเรียนรู้ / ต้นแบบ

ABSTRACT

This research aims to: 1) analyze cultural capital reflecting moral identity in Phetchaburi Province; 2) develop a model moral community in Phetchaburi Province; 3) develop a model moral and ethical temple utilizing cultural capital in Phetchaburi Province; 4) develop a model moral school utilizing cultural capital in Phetchaburi Province; and 5) establish a learning center for a moral society utilizing cultural capital in Phetchaburi Province. This study employs a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative research. The research area is Chong Sakae Subdistrict, Mueang District, Phetchaburi Province. The population and sample include the Phetchaburi Artisan Group, the Organic Agriculture Enterprise Group, the Thai Dessert Producers Group, the Provincial Cultural Office, academics, community leaders, monks, temple committees, and Wat Phra Rup School. Research instruments include questionnaires, interviews, and focus group discussions. The findings reveal: 1) the analysis of cultural capital in foodways, the Phetchaburi Artisan Group, and narrative literature reflects four aspects of moral identity: honesty, unity, discipline, and gratitude; 2) the development of a model community involves building a network of cultural capital stakeholders, fostering collaboration to create a value chain and enhance the value of cultural capital through the establishment of a community symbol, and facilitating knowledge and wisdom sharing in production, along with developing preliminary agreements to establish basic production standards within the community; 3) the development of a model moral and ethical temple utilizing cultural capital focuses on establishing the temple as a creative space for morality, reflecting community cultural capital in foodways, the Phetchaburi Artisan Group, and narrative literature, through the development of creative media content that embodies morality, including traditional boat rowing songs, garland weaving songs, shadow puppet performances, and moral sermons, portraying the moral reflections of unity, honesty, discipline, and gratitude by incorporating community historical narratives; 4) the development of a model moral school utilizing cultural capital involves developing a curriculum model to enhance morality and ethics in grades 4-6 of primary education. The results indicate that the integration of the curriculum for morality and ethics development, and the development of moral and ethical media from Phetchaburi Province's cultural capital, were at a good level of appropriateness, enabling the establishment of a network of 20 model moral schools. The assessment of changes in students' morality, ethics, and life skills, particularly in foodways, showed a significant increase post-curriculum implementation; and 5) the establishment of

a learning center for a moral society utilizing cultural capital in Phetchaburi Province involves creating moral landmarks using the Chong Sakae community's moral symbol as a central medium to connect the community, temples, and schools, representing the four moral aspects of honesty, unity, discipline, and gratitude, which align with the cultural capital of foodways, the Phetchaburi Artisan Group, and narrative literature. The research concludes that cultural capital, as a deeply rooted and diverse identity of each community, should be collected and passed on to future generations through appropriate media or technology tailored to different age groups.

Keywords : Moral Society / Cultural Capital / Moral Creative Media / Learning Center / Model

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2565 (National Economic and Social Development Board, 2021) ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบ วินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดีครอบคลุมรอบด้าน ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ อาทิ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทั้งใน และนอกห้องเรียนที่ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย และจิตสาธารณะ และแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (National Ethics Promotion Commission, 2021) ยังกล่าวว่าเกิดการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้าสู่ประเทศไทยผ่านสื่อและเทคโนโลยี ส่งผลทั้ง ในเชิงลบและเชิงบวกต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในสังคมแง่มุมต่างๆ ทั้งด้านค่านิยม พฤติกรรม และระบบ คุณค่าของสังคม ปรากฏการณ์ในเชิงลบที่สังคมไทยกำลังเผชิญอย่างเด่นชัด คือ ความแปลกแยกขัดแย้งทาง ความคิดของคนในสังคม ความผูกพันในครอบครัวลดลง เยาวชนปฏิเสธวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง รวมทั้งการเกิด วิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลงและมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป

ทั้งนี้ยังพบว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 (National Economic and Social Development Board, 2023) ได้วางเป้าหมายให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่างๆ เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถปรับตัวทันการเปลี่ยนแปลงในระดับโลก ในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม

Center for Moral Ethics, Public Organization (2009) ได้วิเคราะห์ประเด็นปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับบ้าน วัด และโรงเรียนนั้นเป็นเรื่องที่ซับซ้อน เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง ปัญหาในระดับครัวเรือน ความเสื่อมถอยของความสัมพันธ์ในครอบครัว ปัญหาการขาดการสื่อสาร การขาดความเข้าใจ และการไม่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ส่งผลกระทบต่อการปลูกฝังคุณธรรมในเด็กและเยาวชน การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม เลี้ยงดูที่ตามใจมากเกินไป หรือการละเลยการดูแลเอาใจใส่ ส่งผลให้เด็กขาดความรับผิดชอบและขาดวินัย (Charoenlak et al., 2022) เสนอปัญหาในระดับวัดที่มีบทบาทของวัดที่ลดลง การที่คนในชุมชนเข้าวัดน้อยลง ทำให้บทบาทของวัดในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมลดลงไปด้วย การใช้ประโยชน์จากวัดในทางที่ไม่เหมาะสม การที่วัดถูกใช้เป็นสถานที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวทำให้เกิดความเสื่อมศรัทธาในหมู่ประชาชน (Aksorn, 2022) ในชุดฝึกคุณธรรม ได้เสนอปัญหาในระดับโรงเรียน การขาดแคลนบุคลากรด้านคุณธรรมจริยธรรม ครูและบุคลากรในโรงเรียนอาจขาดความรู้ความเข้าใจ หรือขาดทักษะในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การให้ความสำคัญกับวิชาการมากกว่าคุณธรรม การที่โรงเรียนมุ่งเน้นการสอนวิชาการมากเกินไป ทำให้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมถูกละเลย รวมถึงปัญหาระดับชุมชน อิทธิพลของสื่อและเทคโนโลยี สื่อและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของคนในชุมชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ และปัญหาสังคมอื่นๆ ส่งผลกระทบต่อคุณธรรมจริยธรรมของคนในชุมชน

เพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้จัดทำหนังสือพื้นภูมิเพชรบุรี (Phatchaburi Rajabhat University, 2015) เป็นหนังสือชุดที่แสดงไว้ถึงคุณลักษณะต่างๆ ประกอบด้วย 1) ภูมิปรัชญา ภูมิบารมี 2) ภูมิลักษณะ 3) ภูมิประวัติ 4) ภูมิประชา 5) ภูมิปัญญา 6) ภูมิพลัง 7) ภูมิศิลปกรรม 8) ภูมิสถาน และ 9) ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ก่อนเกิดเป็นวัฒนธรรมแขนงต่างๆ สรุปเป็นอิทธิพลของภูมิทัศน์ต่อวัฒนธรรม วัฒนธรรมการกินอยู่ วัฒนธรรมด้านภาษา บ้านเรือนและสิ่งก่อสร้าง งานช่างและศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้านมหรสพ-การแสดง วรรณกรรม และขนบประเพณีท้องถิ่น วิถีพราหมณ์ในสังคมไทย โดยทุนวัฒนธรรมเหล่านี้ได้สอดแทรกด้วยคุณธรรมจริยธรรม เช่น วัฒนธรรมการกินอยู่ ตาลเมืองเพชร วัฒนธรรมด้านภาษา บ้านเรือน อุโบสถ วิหาร และกุฏิสงฆ์ ศิลปะ ปูนปั้น วัฒนธรรมการแต่งกาย หนังสือ วรรณกรรม วรรณกรรมร้อยแก้ว ซึ่งเป็นสิ่งยึดถือปฏิบัติและสิ่งยึดเหนี่ยวในการดำรงตน อีกทั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม มีกลุ่มชนที่มีต้นทุนที่เป็นอัตลักษณ์ (Samudwanit, 1997)

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากมีการนำต้นทุนทางวัฒนธรรมเหล่านี้มาใช้เป็นแนวทางในการเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาสังคม สร้างเป็นต้นแบบด้านการสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับสถาบันทางสังคมก็นับว่าสนใจอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงด้านคุณธรรม จริยธรรมกับการสร้างมาตรฐานอาหารปลอดภัย ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นอีกอย่างหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อพัฒนาชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อพัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี
5. เพื่อสร้างศูนย์การเรียนรู้ สังคมคุณธรรม ด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน (Mixed-method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. พื้นที่วิจัย คือ ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยในการวิจัยมุ่งเน้นดำเนินโครงการวิจัยกับชุมชนช่องสะแก วัดพระรูป และโรงเรียนวัดพระรูป โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกชุมชนแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท ที่เริ่มมีการแพร่ขยายของสังคมเมืองเข้ามาในพื้นที่ โดยดูจากการเริ่มมีหมู่บ้านจัดสรรในเวลาไม่เกิน 2 ปี เป็นชุมชนที่มีทุนทางวัฒนธรรมของเพชรบุรี ที่มีความชัดเจน มีองค์ประกอบครบ 3 กลุ่ม คือ บ้าน วัด และโรงเรียนในพื้นที่เดียวกัน และเป็นชุมชนที่มีกลุ่มวิสาหกิจหลากหลาย แต่ยังขาดการเชื่อมโยงการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจในชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 ข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมของชุมชนในปัจจุบันโดยการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา

ระยะที่ 2 ข้อมูลปฐมภูมิ

1) การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย สกูลช่างเมืองเพชร กลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเพชรบุรี วัฒนธรรมจังหวัด นักวิชาการ จำนวน 30 คน คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย

2.1 ชุมชนช่องสะแก ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอาหารหวาน และกลุ่มช่างปูนปั้นสกูลช่างเมืองเพชรบุรี จำนวน 16 คน คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการแนะนำจากองค์กรในพื้นที่ แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการมีอยู่ของทุนทางวัฒนธรรมจำนวน 364 คน ใช้การคัดเลือกแบบบังเอิญ

2.2 วัดพระรูป ประกอบด้วย พระภิกษุ และกรรมการวัด จำนวน 22 คน คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการแนะนำจากองค์กรในพื้นที่ แบบสอบถามคุณธรรมที่ชุมชนมีความต้องการ จำนวน 446 คน ใช้การคัดเลือกแบบบังเอิญ

2.3 โรงเรียนวัดประรูป ประกอบด้วย นักเรียน จำนวน 71 คน ครู และผู้อำนวยการ จำนวน 16 คน คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือและวิธีการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม ทนทางวัฒนธรรม รวมทั้งวิเคราะห์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งประกอบด้วย

3.2.1. แบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการมีอยู่ของทนทาง วัฒนธรรม 2) แบบสอบถามคุณธรรมที่ชุมชนมีความต้องการ 3) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของประชากร

3.2.2. แบบประชุมกลุ่มย่อย ประกอบด้วย 1) แบบประชุมกลุ่มย่อยการวิเคราะห์ทนทาง วัฒนธรรมของเพชรบุรี 2) แบบประชุมกลุ่มย่อยการวิเคราะห์ทนทางวัฒนธรรมของชุมชนช่องสะแก 3) แบบ ประชุมกลุ่มย่อยการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ลักษณะของชุมชนช่องสะแก 4) แบบประชุมกลุ่มย่อยการคัดเลือกสื่อ ทางวัฒนธรรม 4) แบบประชุมกลุ่มย่อยการสร้างศูนย์การเรียนรู้

3.2.3. แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ค้นหาต้นทนทางวัฒนธรรม 2) แบบ สัมภาษณ์ประเด็นคุณธรรมในกลุ่มอาชีพ

3.2.4. แบบประเมิน ประกอบด้วย 1) แบบประเมินสื่อต้นแบบ 2) แบบประเมินผลการ เปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านการดำเนินชีวิต

3.3 หาคุณภาพเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ สร้างเสร็จไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาค่าความตรงเชิงเนื้อหาทุกฉบับได้ค่าความตรงมากกว่า 0.5

3.4 นำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

4.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชุมกลุ่มย่อย และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาทนทางวัฒนธรรมของชุมชน

4.2 ออกแบบการดำเนินงานและดำเนินการในการพัฒนาชุมชน วัดและโรงเรียนต้นแบบ จาก การประชุมกลุ่มย่อยและการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประเด็นต่างๆ

4.3 สรุปผลการดำเนินการสร้างชุมชน วัดและโรงเรียนต้นแบบ เพื่อนำใช้ข้อมูลในการ ออกแบบเป็นสื่อและพื้นที่สร้างสรรค์มาใช้ขับเคลื่อนชุมชนและโรงเรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม

4.5 สร้างพื้นที่สร้างสรรค์จากทนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี

4.6 สรุปผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

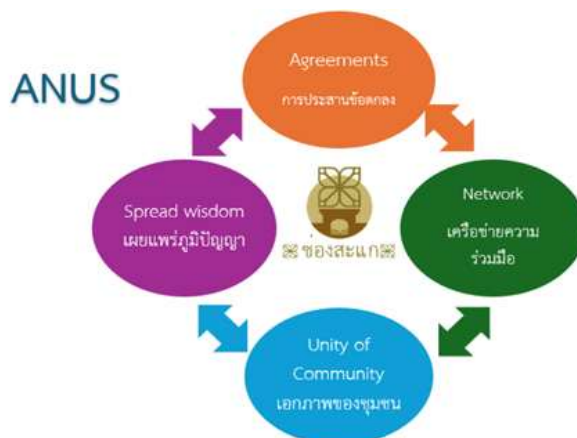
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า คุณธรรมที่คนในชุมชนของสะแกต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์ รองลงมาคือ ความสามัคคี ความมีวินัย ความช่วยเหลือ/เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมจากเอกสาร การวิจัยและลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์เพชรบุรีในด้านการกินอยู่ สกูลช่างเมืองเพชร และวรรณกรรมเรื่องเล่า และประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าทุนทางวัฒนธรรมคุณธรรมที่จะนำมาขับเคลื่อนการสร้างสังคมคุณธรรมประกอบด้วย ด้านการกินอยู่ สกูลช่างเมืองเพชร และวรรณกรรมเรื่องเล่า สะท้อนคุณธรรม 3 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และความมีวินัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรมในชุมชนของสะแก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.91) ทั้งนี้ยังพบว่าทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของสะแกสะท้อนคุณธรรมของท้องถิ่นเพิ่มคือ ความกตัญญู

2. การพัฒนาชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี การพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดเป็นชุมชนต้นแบบจากการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาชุมชนควรมีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ANUS ประกอบด้วย 1) Agreements การประสานข้อตกลง 2) Network การประสานงานเครือข่ายความร่วมมือ 3) Spread wisdom เผยแพร่ภูมิปัญญาแก่ภายนอก และ 4) Unity of Community การมีเอกภาพในชุมชน ซึ่งในชุมชนมีคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 4 ประการ ได้แก่ ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย และกตัญญู เป็นคุณธรรมยึดเหนี่ยว

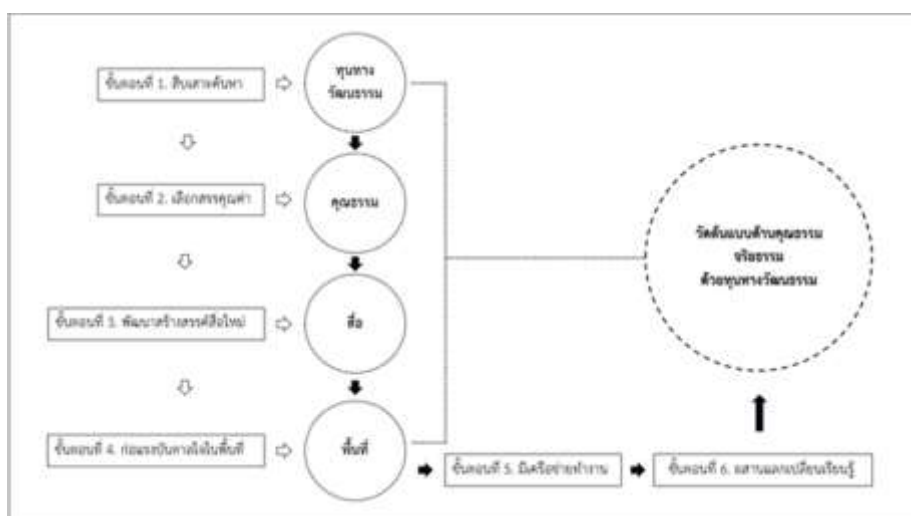

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

โดยใช้สัญลักษณ์ชุมชน เป็นศูนย์กลางของชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรม จากความร่วมมือพัฒนาตราสัญลักษณ์ของชุมชนแสดงถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชุมชน และคุณธรรมจริยธรรมของ “ช่องสะแก” ได้ตราสัญลักษณ์เป็นผลสะแก ซึ่งมี 4 กลีบ หมายถึง คุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย และกตัญญู มีเค้าโครงของลายปูนปั้น อันเป็นศิลปกรรมแขนงหนึ่งซึ่งเป็นความโดดเด่นของชุมชน กำแพงเมืองซึ่งเป็นฐานของผลสะแกสะท้อนถึงประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเก่าแก่ของผู้คนที่อาศัยในชุมชนมาเนิ่นนาน แม่น้ำ ซึ่งสะท้อนถึงปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตและการทำมาหาเลี้ยงชีพตลอดจนเป็นพื้นที่ของการละเล่นเพลงเรืออันเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของผู้คนในชุมชน และวงกลม สะท้อนถึง รูปพรรณสัณฐานของข้าวเกรียบงา

3. การพัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้วัดเป็นพื้นที่สร้างสรรค์คุณธรรมที่สะท้อนทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน ด้านการกินอยู่ สกิลช่าง และวรรณกรรมเรื่องเล่า โดยสร้างสื่อสร้างสรรค์ที่เป็นศิลปการแสดงจากการวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับข้อคุณธรรม ในการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ผู้วิจัยใช้กระบวนการทำงาน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย สืบเสาะค้นหา เลือกสรรคุณค่า พัฒนาสร้างสรรค์สื่อใหม่ ก่อแรงบันดาลใจในพื้นที่ มีเครือข่ายทำงาน และผสมผสานแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

การสังเคราะห์ข้อมูลจากทุนทางวัฒนธรรม ผสานข้อมูลเข้ากับหัวข้อคุณธรรม กำหนดรูปแบบสื่อสร้างสรรค์ พัฒนาเนื้อหา และผลิตสื่อสร้างสรรค์ สื่อสร้างสรรค์ที่นำทุนทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่วิจัยมีข้อมูลของทุนทางวัฒนธรรมบางรายการที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นสื่อสร้างสรรค์ โดยสามารถสร้างเนื้อหาขึ้นมาใหม่ได้ ได้แก่ เเห่เรือบก เพลงพวงมาลัย บทหนังตะลุง โดยการพัฒนาเนื้อหาสื่อสร้างสรรค์ที่สะท้อนคุณธรรม ประกอบด้วย เเห่เรือบก ภาพสะท้อนคุณธรรม ความสามัคคี ผู้วิจัยได้สอดแทรกเนื้อหาเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์

4. การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบคุณธรรม จริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนานักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนต้นแบบให้เป็นคนดี มีคุณธรรม โดยใช้รูปแบบการเสริมสร้างโรงเรียนคุณธรรม PBTAM ซึ่งประกอบด้วย ด้านกายภาพ (Physical Aspect) ด้านกิจกรรมพื้นฐาน (Basic Activities) ด้านการเรียนการสอน (Teaching and Learning) ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ (Atmosphere and Interaction) และด้านการบริหารจัดการ (Management) ดังกรอบการดำเนินการวิจัยตามภาพ

ภาพที่ 3 รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

ผลการพัฒนาต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ประกอบด้วย 1) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม 2) คู่มือหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม 3) แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และ 4) สื่อและเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยมีผลการบูรณาการต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ กับกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนต้นแบบ ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.50) ผลการพัฒนาสื่อต้นแบบจากหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ สำหรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการของโรงเรียนต้นแบบโดยรวมเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.49) จากนั้นสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้วยต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 20 โรงเรียน และผลการประเมินการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรม จริยธรรมและภูมิคุ้มกันด้านการดำเนินชีวิต การกินอยู่ของนักเรียน หลังจากใช้ต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมของโรงเรียนต้นแบบ พบว่า ผลการประเมินการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรม จริยธรรมและภูมิคุ้มกันด้านการดำเนินชีวิต การกินอยู่ของนักเรียน โดยการประเมินจากครูผู้สอนและนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรมีผลการประเมินสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร 2 ระดับจากเกณฑ์

5. การสร้างศูนย์การเรียนรู้ สังคมคุณธรรม ด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

ในการสร้างศูนย์การเรียนรู้ใช้พื้นที่ในวัดพระรูป เป็นการจัดทำหมุดหมายคุณธรรมโดยใช้ตราสัญลักษณ์คุณธรรมของชุมชนช่องสะแกเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยง ชุมชน วัดและโรงเรียน จำนวน 5 จุด สื่อถึงคุณธรรม 4 ด้านคือ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และความกตัญญู ที่สอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรมด้านการกินอยู่ สกิลช่างเมืองเพชร และวรรณกรรมเรื่องเล่า โดยคณะผู้วิจัยได้เผยแพร่สื่อคุณธรรมและกิจกรรมของโครงการวิจัยฯ ผ่านเว็บไซต์ <https://msdb.pbru.ac.th/phetvirtue/> เพื่อให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปเป็นแนวทางในการต่อยอดต้นแบบทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนส่งเสริมสังคมคุณธรรมสืบไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์เพชรบุรี ประกอบด้วย ด้านการกินอยู่ สกิลช่างเมืองเพชร ความกตัญญูและวรรณกรรมเรื่องเล่า โดยได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจาก จากเอกสาร การวิจัยและลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ช่องสะแกสะ ที่มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมและยังสืบสานจากคนรุ่นก่อนมายังรุ่นปัจจุบันทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ผ่านมาจากรุ่นสู่รุ่น การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวสอดคล้องกับ Phetchaburi Rajabhat University (2015) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลของภูมิทัศน์ต่อวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของคนเพชรบุรี คือ วัฒนธรรมการกินอยู่ วัฒนธรรมด้านภาษา บ้านเรือนและ

สิ่งก่อสร้าง งานช่างและศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน มหรสพ-การแสดง วรรณกรรม และขนบประเพณีท้องถิ่น

2. การพัฒนาชุมชนต้นแบบคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนในตำบลช่องสะแกเป็นทุนวัฒนธรรมที่โดดเด่นในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ 1) ทุนทางวัฒนธรรมด้านอาหารหวาน ได้แก่ การทำข้าวเกรียบงา และน้ำตาลตาลโดนด ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของตำบลช่องสะแก 2) ทุนทางวัฒนธรรมด้านอาหารเกษตรปลอดภัย ซึ่งมีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ปลอดภัยเคมีในพื้นที่ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน และมีการพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ มีความผสมผสานการดำเนินงานร่วมกับทุนวัฒนธรรมอาหารที่มีมาแต่ดั้งเดิม และ 3) งานช่างปูนปั้นซึ่งเป็นทุนวัฒนธรรมที่โดดเด่นที่สุด โดยชุมชนตำบลช่องสะแกเป็นแหล่งกำเนิดอันเป็นรกรากรวมทั้งเป็นแหล่งพักพิงอยู่อาศัยของช่างปูนปั้น เป็นแหล่งส่งเสริมงานช่างปูนปั้นสกุลช่างเพชรบุรีที่สำคัญโดยทั้งชุมชน วัด โรงเรียน และหน่วยงานในชุมชนตระหนักและเห็นคุณค่างานช่างปูนปั้นและสนับสนุนมาโดยตลอด ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Leepanyaporn and Roonpho (2021) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน ชุมชนบ้านทุ่งสีหลง อ.ดอนตูม จ.นครปฐม เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ผู้นำชุมชน ปราชญ์และประชาชนในชุมชน รวมทั้งต้องมีแรงสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ พร้อมทั้งมีดำเนินการอย่างต่อเนื่องถึงจะยั่งยืนเพราะในชุมชนมีทั้งจุดเด่น จุดแข็ง ของทุนทางวัฒนธรรมลาวครั้ง ที่สามารถพัฒนาและต่อยอด เป็นสินค้าสร้างสรรค์นำไปสู่เศรษฐกิจชุมชน การที่จะนำทุนวัฒนธรรมเหล่านั้นมาทำให้เกิดประโยชน์และมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ และต่อยอดให้เกิดความหลากหลายและต่อเนื่องจะสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่คนในรุ่นต่อไป สามารถนำไปพัฒนาและสืบสานได้ยั่งยืน และสอดคล้องกับ Sanitwong (2022) ศึกษาการยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยทุนทางวัฒนธรรม: กรณีชุมชนเมืองเก่าสบบม-หาดไคร้ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะการใช้ประโยชน์และการนำทุนทางวัฒนธรรมมายกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เมืองเก่าสบบม-หาดไคร้

3. การพัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี มีขั้นตอนการพัฒนา 6 ขั้นตอน 1) สืบเสาะค้นหา 2) เลือกสรรคุณค่า 3) พัฒนาสร้างสรรค์สื่อใหม่ 4) ก่อแรงบันดาลใจในพื้นที่ 5) มีเครือข่ายทำงาน 6) ผสานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการสร้างวัดต้นแบบคุณธรรมจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ได้มีการใช้พื้นที่ของวัดพระรูป ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีเป็นพื้นที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมฯ โดยได้มีการสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรมผสมผสานเข้าไปในเนื้อหาของสื่อสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นมาและเมื่อพัฒนาเนื้อหาสื่อขึ้นมาแล้วได้นำไปจัดวางไว้ในบริเวณพื้นที่ของวัดพระรูปเพื่อนำเสนอข้อมูลไปสู่บุคคลที่เข้ามาในบริเวณวัดพระรูป สามารถเรียนรู้ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งในรูปแบบการอ่านข้อมูลจากสื่อที่จัดแสดงในพื้นที่ของวัด และการใช้เครื่องมือสื่อสารรับชมข้อมูลผ่านรูปแบบออนไลน์ สอดคล้องกับ Cittasubho (2022) พลังบรรลุมความเข้มแข็งของชุมชนคุณธรรมต้นแบบวัดท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนคุณธรรมวัดท่าขนุนมีสภาพชีวิตและ

ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยการเริ่มจากการร่วมมือกันระหว่างชาวบ้าน ผู้นำชุมชน วัด โรงเรียนและส่วนราชการที่ต้องประชุมเพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนในด้านต่างๆ เพื่อวางแผนดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุง โดยมีการมุ่งพัฒนาชุมชน 2 ด้าน คือ 1) กระบวนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ 2) กระบวนการพัฒนาด้านศีลธรรม อันทำให้คนในชุมชนเห็นศักยภาพของชุมชนและเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของตนเองและชุมชน ผ่านกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้สึกรักชุมชนและภูมิใจในความเป็นชุมชนตนเอง โดยผลที่ได้จากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ คือ 1) เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ 2) ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น 3) ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ และผลจากด้านศีลธรรม คือ 1) คนเข้าถึงหลักธรรมมากขึ้น 2) ชุมชนสงบสุข 3) ประชาชนมาปฏิบัติธรรมที่วัดทำบุญเพิ่มมากขึ้น องค์ความรู้ใหม่ คือ 1) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 2) การกระตุ้นสำนึกร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล 3) การประสานงานกับภาคีเครือข่าย ทั้งหมดเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้พลังรวมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนคุณธรรมตามโครงการต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งขับเคลื่อนโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทุกโครงการมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนต่อไป

4. การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการสร้างและพัฒนาด้านแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน กับสภาพการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม ท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยมีกระบวนการที่เป็นระบบเชื่อมโยงกันในมิติต่างๆ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร การทดลองใช้ โดยโรงเรียนต้นแบบที่ใช้ต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ บูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 4 โรงเรียน มีความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเด็กเพชรดี มีคุณธรรม ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย ทั้งนี้ เนื่องจากต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม กำหนดให้ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของ Davies (1971), Harrow (1972) และ Simpson (1972) ที่มีรูปแบบคล้ายกันที่ว่าเป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำหรือการแสดงออกต่างๆ ด้วยการฝึกฝน ให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อยๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญ ชำนาญการและความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็วหรือความราบรื่นในการจัดการ อีกทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวยังสามารถยืดหยุ่นผสมผสานวิธีการสอนได้หลากหลายกันเหมือนกับการสอนอื่นๆ เพราะเหตุว่าไม่มีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว การสอนที่ดี คือ การสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ และต้องเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน และบริบทที่แตกต่างกัน ตัวครูผู้สอนเองก็จะต้องมีความยืดหยุ่น ซึ่งสอดคล้องกับ Ministry of Education (2019) ที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด จึงต้องจัดประสบการณ์

ตรงให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้ ทั้งในการออกสำรวจชุมชน การศึกษานอกสถานที่ และการสัมภาษณ์ผู้รู้ท้องถิ่นด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของ Bloom (2001, quoted in Khumcharya, 2012) ว่าเมื่อนักเรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ การเรียนรู้ที่ดีจะเกิดขึ้นกับตัวนักเรียนความคิดเห็นที่มีต่อ สื่อด้านแบบจากหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจาก สื่อด้านแบบจากหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ บูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนามาจากทุนทางวัฒนธรรมรอบตัว ใกล้ชิดและอยู่ในชีวิตประจำวันของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ เน้นการปฏิบัติจริง เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งเหมาะกับนักเรียน แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ได้ไปฝึก ศึกษาสถานที่ ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้ ซึ่งกิจกรรมทั้งหมด ถือว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มมนุษย์นิยมที่กล่าวว่า ในการเรียนรู้ต้องเน้นความสำคัญของการให้นักเรียนเป็นผู้กระทำ มีส่วนร่วมในกิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆ เน้นกระบวนการของการเรียนรู้ จัดบรรยากาศของห้องเรียนให้ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและเลือกวิธีการที่เรียนรู้เองด้วยการค้นพบ นอกจากนี้ เมื่อนักเรียนเรียนรู้ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม ทำให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันทางจิตใจสูงขึ้น กว่าก่อนเรียน นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตมาจะมีผลทำให้นักเรียนมีชีวิตที่มีคุณภาพ โดยมีสุขภาวะทางจิตที่ดี สามารถแก้ปัญหาได้ มีพฤติกรรมเอื้อสังคม และมีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รักและภาคภูมิใจในทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งข้อค้นพบเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าภูมิคุ้มกันทางจิตเป็นเกราะป้องกันที่ดี เมื่อบุคคลเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ตึงเครียดหรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคมนั้น บุคคลสามารถที่จะยืนหยัดจัดการกับสิ่งที่เปราะบางคุกคามต่างๆ ได้อย่างปกติสุข และพัฒนาตนเองให้เติบโตอย่างมีคุณภาพต่อไปได้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Brown and Marshall (2001) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังและผลการแสดงออกโดยบุคคลที่มีความคาดหวังในระดับปานกลางหรือในระดับสูงกับความสำเร็จที่สามารถลดผลกระทบเชิงลบ จากสถานการณ์ที่เครียดและกดดันต่างๆ ได้

5. การสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมฯ ได้มีการออกแบบพื้นที่ของวัดพระรูปให้มีการนำเสนอข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมโดยได้ออกแบบกล่องหมวดคุณธรรม เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมและหลักคุณธรรม โดยมีหลักหมวดคุณธรรมที่สำคัญ ได้แก่ หลักคุณธรรม ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ กตัญญู และวินัย เพื่อให้คนที่เข้ามาในพื้นที่ได้ศึกษาข้อมูลที่มากรกว่านำเสนอในพื้นที่ ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Tubtim (2565, p. 6) กล่าวไว้ว่า “พื้นที่สร้างสรรค์แบ่งเป็นสองประเภท ประเภทแรก คือ พื้นที่ที่สามารถ จับต้องได้ ซึ่งสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยทุกคนอยู่พร้อมหน้า และทำกิจกรรมบางอย่างที่สนใจทางเดียวกันอยู่ ด้วยกัน ประเภทที่สองนั้น คือ พื้นที่สร้างสรรค์ที่ไม่สามารถจับต้องได้ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยไม่ได้เป็นการกระทำต่อหน้า อาจหมายถึงความสัมพันธ์ได้ด้วย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน การติดต่อ เพื่อนในโลกออนไลน์” และสอดคล้องกับ Intasa (2008) ที่กล่าวว่าคุณธรรมจริยธรรมช่วยสร้างคามมีระเบียบวินัยให้แก่บุคคลในชาติ การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ได้มีการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ โดยใช้

แนวคิดนำทุนทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในเพชรบุรีมาสร้างสรรค์ให้มีเนื้อหาสอดแทรกหลักคุณธรรม และข้อมูลที่สัมพันธ์กับหลักคุณธรรม ออกแบบเป็น บทเห่เรือบก เพลงพวงมาลัย บทร้องหนังตะลุง ที่สอดแทรกเนื้อหาคุณธรรมความสามัคคี และมีบทบรรยายธรรมะที่ใช้ในการเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ โดยเนื้อหาของสื่อจะเน้นที่หลักคุณธรรมจริยธรรม และข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนิทาน เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มีการเล่าหรือการรับรู้ในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ Tansuwannond (2016) ที่ศึกษาเรื่องสร้างการรู้เท่าทันสื่อ คือ การพัฒนาคุณภาพสื่อและผู้บริโภคสื่อในสังคมไทยอย่างยั่งยืนว่า “สื่อและเทคโนโลยีได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตและเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน” ดังนั้นสื่อที่งานวิจัยนี้พัฒนาขึ้นมาจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมทั้งเรื่องการเรียนรู้และสอดแทรกหลักคุณธรรมที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คนในชุมชน คนในชุมชนช่องสะแกเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งในด้านวัฒนธรรมที่โดดเด่น ควรเรียนรู้ ปฏิบัติและสืบสานทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างเข้าใจ โดยเฉพาะเยาวชนในพื้นที่ที่ผู้ใหญ่ต้องปลูกฝังวัฒนธรรมและคุณธรรมพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความกตัญญู
2. โรงเรียนหรือสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการเรื่องราวที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน โดยการร่วมมือกับคนในชุมชน ส่งเสริมให้มีการดำเนินพัฒนา ปรับปรุง และใช้เป็นแนวทางสำหรับการประเมินและการพัฒนาหลักสูตรสู่หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต่อไป ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การปรับกระบวนการทัศนคติของผู้สอนเกี่ยวกับการเรียนรู้ใหม่ให้ทันต่อเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์
3. ผู้นำชุมชน ควรส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น ผู้นำจะต้องเป็นแบบอย่างในด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน ผลักดันให้สมาชิกในชุมชนดำเนินตามหลักบัญญัติชุมชน และมีการบริหารจัดการที่ดี เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ
4. วัด ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนทั้งด้านทุนทางวัฒนธรรมและคุณธรรมโดยเปิดพื้นที่ให้เป็นลานกิจกรรมคุณธรรมของชุมชนร่วมกับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ
5. จังหวัด ควรให้ความสำคัญในการนำเอาทุนทางวัฒนธรรมเชื่อมโยงคุณธรรมและจริยธรรมในแต่ละพื้นที่โดยบรรจุในแผน นโยบาย โครงการพัฒนาจังหวัดทุกๆ ปี เพื่อดำเนินโครงการชุมชนคุณธรรมจริยธรรม ผลักดันให้ทุกชุมชนนำเอาไปสู่การขยายเป็นต้นแบบชุมชนคุณธรรมยังชุมชนอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ชุมชนที่มีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น ขั้นตอนและกระบวนการวิเคราะห์สังเคราะห์ พัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ให้เกิดเป็นกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมสื่อคุณธรรม พื้นที่ส่งเสริมคุณธรรม นั้น จำเป็นต้องมีการลงพื้นที่กับผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนบ้าน วัด โรงเรียน หน่วยงานปกครองท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

References

- Aksorn sprie. (2022). *Morality and ethics development exercises, thinking and Dharma practice sets*. Aksorn Publishing House. [In Thai]
- Brown, J., and Marshall, M. (2001). Great expectations: optimism and pessimism in achievement settings. In E.C. Change (Ed.), *Optimism and pessimism: Implications for theory, research and practice* (pp. 239-255). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10385-011>
- Center for Moral Ethics, Public Organization. (2009). *Manual for inculcating morality and ethics in the family institution, Center for the Promotion and Development of Moral Power of the Land*. Tumsarn Publishing. [In Thai]
- Cittasubho, P. (2022). The Borworn-power towards the Strength of Moral Prototype Community of Wat Thakhanun, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province. *Journal of MCU Kanchana Review*, 2(3), 187-198. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Kanchana-editor/article/view/261818/176426> [In Thai].
- Charoenlak, N., Aramlar, C., Meenoi, P., Sukpom, T., and Rueangsri, W. (2022). Promoting morals and ethics with the development of quality of life in community: lessons learned of promoting national morality practices in the context of the central region of thailand. *Journal of Social Science and Cultural*, 6(1), 34-48. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSC/article/view/257017> [In Thai].
- Davies, I. (1971). *The Management of Learning*. McGraw-Hill.
- Harrow, A. (1972). *A taxonomy of the psychomotor domain*. David McKay Co.
- Intasa, W. (2008). *Ethics*. Bannakit Publishing House, 1991. [In Thai]
- Khumcharya, V. (2012). The Curriculum Development on the Marching Band Performance in the Ceremony of taking the Oath of Allegiance to the colours for the Royal Thai Army School of Music. *Veridian E-Journal*, 5(2), 362-378. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/28201/24237> [In Thai].
- Leepanyaporn, N., and Roonpho, P. (2021). The Study of Lao Khrang ethnic cultural capital in the dimension of cultural tourism to raise the economy of Ban Thung Si Long community, Don Tum district, Nakhon Pathom. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 13(2), 176-195. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/irdssru/article/view/251832/172659> [In Thai].

- Ministry of Education. (2019). *National Education Act (No. 4) B.E. 2019*. Retrieved August 15, 2023, from <https://www.moe.go.th/> [In Thai].
- National Ethics Promotion Commission. (2021). *National Virtue Promotion Master Plan No. 1 (2016-2021) Department of Religious Affairs, Ministry of Culture*. Retrieved April 20, 2023, from <https://www.nmpc.go.th/article/view?id=21> [In Thai].
- National Economic and Social Development Board. (2021). *The 12th National Economic and Social Development Plan (2017-2022)*. Retrieved October 10, 2023, from https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue [In Thai].
- National Economic and Social Development Board. (2023). *The 13th National Economic and Social Development Plan (2023-2027)*. Retrieved October 10, 2023, from https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651&filename=develop_issue [In Thai].
- Phetchaburi Rajabhat University. (2015). *Phetchaburi Geography*. Phetchaburi Rajabhat University. [In Thai]
- Samudwanit, C. (1997). *Culture is capital*. P press. [In Thai]
- Sanitwong, K. (2022). Quality of Life Upgrading Via Cultural Capital: A Case Study of Sob Som-Hat Krai Old Town, Chiang Khong District, Chiang Rai Province. *Journal of Social Research*, 45(2), 96-116. <https://cusri.chula.ac.th/en/archives/journal/journal-of-social-research-vol-45-no-2-2022> [In Thai].
- Simpson, E. (1972). *The Classification of Educational Objectives in the Psychomotor Domain*. Gryphon House.
- Tansuwannond, C. (2016). Critical Thinking, Understanding and Collaboration, Creative Thinking, Media Literacy and Conducting Ethical Rules: Key Traits and Skills for Thai Youth in the 21st Century. *Suratthani Rajabhat Journal*, 4(2), 1-20. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/srj/article/view/123064/93631> [In Thai].
- Tubtim, N. (2022). *Design guideline for creative space to promote and meet the need of generation Z: the case of Sriracha Chonburi*. [Master Thesis] Thesis Thammasat University. https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2022/TU_2022_6416030309_16788_26829.pdf [In Thai].